

Kelkka-projekti jatkuu...

Warkaus-seura ry:n hallitus päätti viime syksymä teettää ja lahjoittaa kaikille v. 2017 syntyneille varkautelaisille vauvoille perinteisen puusta valmistetun kelkan käyttöön ja muistoksi Suomi 100 -juhlavuodesta. Projektissa on mukana Varkauden kaupunki tukemalla sitä rahallisesti.

Kelkoista oli juttu viime marraskuun Piiput-lehdessä, mutta tässä vielä kertausta ja lisää tietoakin.

Kelkat valmistaa harjurannalla toimiva Jamon Apu Oy. Yrittäjä **Jarmo Pulliainen** ja paikallinen puuseppä ovat vastanneet kelkan kehittelystä. Kelkan malli on perinteinen, samoin kuin työmenetelmät. Vanha suomalainen kelkka oli vesikelkka, joka oli suurikokoinen ja esim. veden kuljetusväline. Siihen mahtui 1–2 vesisarvia. Kelkkaa voitiin vetää tai työntää, tai tehdä molempia samanaikaisesti. Se oli etupäässä naisten työväline, varsinkin talviaikaan. Lapsille ruvettiin valmistamaan kelkkoja, kun maalta siirryttiin töihin liikepaikoille. Niissä oli kätevä kuljettaa lasta tai kahtakin, sekä vielä kassikin mahtui kyytiin. Vanhimmissa malleissa ei ollut selkä- eikä käsinoja, ei myöskään nousevia reunalautoja. Ne olivat mahakelkkoja. Kelkkojen valmistaja on luvannut, että kelkkoihin on mahdollista saada maksusta lisäosia, vaikkapa selkä- tai käsinojat, kuin myös työntökahva.

Harjurantalaiset ovat itse kehitelleet mallin, jota sanovat ”oman näköiseksi”, sillä se on monien koikeilujen tulos. Kelkat on rakennettu koivusta, pintalaudoitus on mäntyä. Nauloja tai ruuveja ei ole käytetty,

liitokset on tehty vanhoilla kiilaliitoksilla. Hankalimmaksi työvaiheeksi oli muodostunut jalaksien etupäiden taivutus. Massiivi koivupuu edes höyrytettynä ei sitä kestänyt, vaan katkesi. Asia ratkaistiin liimamalla 5 ohutta lautaa päällekkäin jalaksen valmiiseen muotoon. Vanhassa reessä ja suurissa vesikelkoissa jalasten pohjissa oli rautalevyvahvisteet sekä estämässä kulumista, kuin myös lisäämässä liukumista. Lasten kelkkoihin niitä ei laitettu. Nykyisin teitä aurataan talvisin, samoin kuin hiekotetaan ja suolataan. Niinpä lahjoitettavien kelkkojen jalasten pohjiin on lisätty muovikiskot. Ne on kiinnitetty ruuveilla. Valmis kelkka on käsitelty öljyllä. Kelkat on numeroitu.

Vaalea puu harmaantuu nopeasti, jos sitä säilytetään vesi- tai lumisateessa, tai jätetään käytön jälkeen märäksi. Siispä käytön jälkeen kelkka olisi syytä kuivata ja viedä sääl-tä suojaan odottamaan seuraavaa käyttöä. Vuosittainen öljyäminen kalusteöljyllä säilyttää sekä puun kuntoa että kelkan ulkonäköä. Voisihan sitä öljyä käyttää useaminkin!

Warkaus-seura ry selvittää syntyneiden vauvojen kotiosoitteet, ja vanhempiin otetaan yhteyttä. Kelkat ovat noudettavissa Kotiseutukeskuksessa seuraavasti: 20.6.2017 klo 11, 13.10.2017 klo 11.00, 5.12.2017 klo 11 ja 13.2.2018 klo 11.

Kelkka numero 1 luovutettiin 13.2.2017 klo 11 poikalapselle, joka oli syntynyt 19.1.2017. Onnea uudelle perheenjäsenelle!

Lisätietoja: Warkaus-seura ry:n puheenjohtaja **Jaakko Ikonen**, jaakko.ikonen@lakimajakka.fi, puh. 040 374 4158.

Kuvassa puheenjohtaja Jaakko Ikonen, äiti Suvi Jäske ja poikavauva.

Mikä on Suomen paras kaupunginosa?

Mistä löytyy kaupunkikulttuuria ja aktiivisia asukkaita? Missä tuntee urbaanin kaupunginsykkeen? Missä on kotoisaa ja turvallista?

Suomen Kotiseutuliiton Vuoden kaupunginosa -kilpailussa etsitään viihtyisää ja yhteisöllistä kaupunginosaa, jossa on monipuolista, uudentyypistäkin toimintaa ja hyvä asua. Viime vuonna saimme huikeat 162 ehdotusta eri puolilta Suomea. Palkitsemisen arvoisia kaupunginosia siis riittää – kenen vuoro on tänä vuonna? Vuonna 2003 palkituksi tuli Kommila Varkaudesta.

Hyvässä kaupunginosassa on monipuolista toimintaa erilaisille ihmisryhmille, mahdollisuus osallistua alueen kehittämiseen, turvallista elää ja hyvä yrittää. Kaupunginosien aktiivisuus ja kansalaistoiminta – erityisesti ihmisten, yhdistysten,

yritysten ja kaupungin yhteistyö – lisäävät kotoisuutta ja hyvinvointia.

Kuka tahansa voi ehdottaa palkittavaa kaupunginosaa – omia kulkimia, lomakohdetta, naapurikaupunginosaa tai henkistä kotia, kunhan alue on kaupunkimainen. Tarvitaan vain perusteltu vapaamuotoinen ehdotus, jonka voi lähettää verkkolomakkeella 30.4. mennessä. >><http://www.kotiseutuliitto.fi/toiminta/palkinnot/vuoden-kaupunginosa/lomake>

Aktiivisia kaupunginosia löytyy eri puolilta Suomea. Vuoden kaupunginosa 2017 julkistetaan elokuussa Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä Jyväskylässä. Jyväskylän Valtakunnalliset kotiseutupäivät järjestetään 10.–13.8.2017 teemalla ”Kotiseutu liikkeessä – on the move”. www.kotiseutuliitto.fi/toi-

minta/valtakunnalliset-kotiseutupaivat

Vuodesta 2001 järjestetyssä kilpailussa on palkittu kaupunginosia eri puolilta Suomea: Porista, Vantaalta, Tampereelta, Turusta, Vaasasta, Somerolta, Helsingistä, Lahdesta, Kaajanista, Oulusta, Jyväskylältä ja Varkaudesta.

Viime vuonna palkittiin merihenkinen Porin Reposaari, jonka yhteishenki ja rakkaus kotiseutuun nostivat kaupunginosien kärkeen. Vuoden kaupunginosa 2015 Vantaan Hakunila on yhteisöllinen ja kulttuuritoiminnaltaan rikas kaupunginosa, jossa eri ryhmien välisiä ristiriitoja on soviteltu onnistuneesti yhteisin voimin. Vuonna 2014 palkitussa Tampereen Pispalassa on ahkeria kansalaisvaikuttajia eri yhdistyksissä ja osuuskunnissa sekä useita paikkoja yhteiseen tekemiseen.

Vuoden kaupunginosa-palkitut:

- 2016 Reposaari, Pori
- 2015 Hakunila, Vantaa
- 2014 Pispala, Tampere
- 2013 Kakskerta, Turku
- 2012 Asevelikylä, Vaasa
- 2011 Häntälä, Somero
- 2010 Roihuvuori, Helsinki
- 2009 Tapanila, Helsinki
- 2008 Anttilanmäki, Lahti
- 2007 Nakertaja-Hetteenmäki, Kajaani
- 2006 Kontula, Helsinki
- 2005 Hupisaaret, Oulu
- 2004 Kypärämäki-Köhniö, Jyväskylä
- 2003 Kommila, Varkaus
- 2002 Käpylä, Helsinki
- 2001 Port Arthur, Turku

Tarinoita Tyyskän menneisyydestä

Sirpa Ollikainen

Mikä on Tyyskä?

Monet varkautelaiset tietävät, missä on Tyyskänniemi, ja Ravintola Tyyskänhovikin on tuttu paikka. Niemi on tietysti veteen pistävä maakaistale, mutta mikä on tyyskä?

Sekä professori **Hannu Soikkasen** v. 1963 ilmestyneessä Varkauden Historiassa että laborantti Tapio Kautovaaran vuosina 1974–1984 Varkauden Viikko -lehtiin kirjoittamissa Lisäjuttuja Varkauden historiaan on Tyyskä -nimelle sama selitys. Heidän tulkintansa mukaan tyyskä on savonkielinen muunnos Tyyskänniemen ruotsinkielisestä nimestä Tykvaktens Gård, Asevahdin talo. Ruotsinkielinen nimi on ensimmäisen kerran Kautovaaran Lisäjuttujen kartassa v. 1802.

Jotta nimi selkenisi, on syytä kerrata niin Suomen kuin Varkaudenkin historiaa. Siirytään 1770-luvulle. Silloin Suomi oli osa Ruotsin valtakuntaa, ja Varkaus oli kylä Leppävirran pitäjän eteläkolkassa. Ruotsin Kuningas **Kustaa III:n** 3-vuotisen sodan aikana vuosina 1788–1790 sotapäälliköt olivat selostaneet kuninkaalle Saimaan vesistöalueen merkitystä itärajan turvaamisessa ja vihollisen sisämaahan pääsyn estämisessä. Olisi rakennettava turvarakennelmia ja linnoituksia vesistön varrelle. Kuningas ei ollut myönteinen ehdotukselle. Sota hävitettiin, rauha Venäjän ja Ruotsin välillä solmittiin Värälässä, lähellä Kouvola, v. 1790. Rajat pysyivät ennallaan.

Kuningas Kustaa III kuoli 16.3.1792. Hänen poikansa oli vasta 14-vuotias. Hallitsijan tehtäviä hoitamaan nimitettiin 2-miehinen holhoojahallitus. Täysi-ikäisyyden saavutettuaan nuori kuningas kruunattiin, ja hänestä tuli Kuningas **Kustaa IV Aadolf**.

Holhoojahallitus toimi heti nimitetyksi tultuaan, ja jo toukokuussa v. 1792 annettiin Kuninkaallinen asetus, jonka perusteella rakennettiin ”Kuninkaallisen meritykistörykmentin vapaaehtoiskomppania, vähäinen linnoitus- ja varastopaikka” Varkauteen, ja toinen Mikkelin lähelle Ristiinaan. Varkauden laivastotukikohta aloitti toimintansa lokakuussa v. 1793. Päiviönsaaren

Laivalinnan upseeri asusteissaan. Kuva Varkaus 75 v. korttisarjasta 2004, Maria Rouvinen-Mäkelä. (Kuva: Vesa Moilanen.)

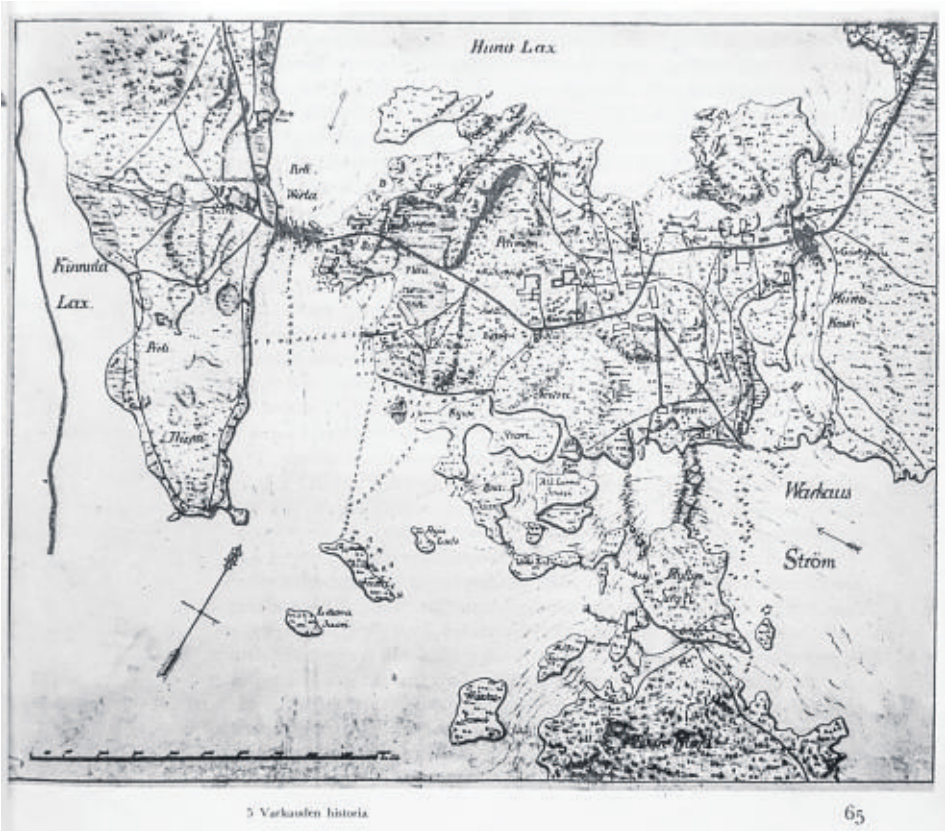
niemi eli Warkauden niemi sekä Pirtinniemmi olivat osittain kuuluneet jo aiemminkin Ruotsin valtiolle. Siellä oli Savon prikaatin ja Savon Jääkärijoukon varastorakennuksia. Näin niemet oli helppo ottaa laivastotukikohdan käyttöön. Warkauden niemeen rakennettiin kaksi vartiopaikkaa ja Pirtinniemeen vielä yksi. Warkauden niemeen rakennettiin laivalaitureita, harjoituskenttiä ja toistakymmentä rakennusta, mm. asemiesten asuntoparakit, leipomo, ruutivastasto, ”kruunun taloja” ja varastorakennuksia. Lähistöllä oli myös mylly. Pirtinniemessä oli ”ruununtaloja”, joista yksi kuului päällikölle. Laivalinna -nimityksen määräsi Kuningas Kustaa IV otettavaksi käyttöön laivastotukikohdalle Varkaudessa vasta v. 1804.

Laivastotukikohdassa sotilaita oli 50. He olivat värvättyjä eli vapaaehtoisia, jotka ”ruunu elätti” ja koulutti sekä miehiksi että sotilaisiksi. Lisäksi oli ruutusotilaita, jotka asuivat torpissaan perheineen ja saivat pientä palkkaa toimestaan. Marssiharjoituksiin tarvittiin musiikkia. Aluksi oli rumpali ja kaksi klarinetin soittajaa. Joukko kasvoi, kun soittotaitoisia löytyi. He olivat värvättyjä, ja kuuluivat sotilasvahuuteen. Oli myös eri arvoisia komentajia ja kouluttajia. Ylimpinä toimi kolme majuria ja välskäri. Heidän lisäksi tukikohdassa vieraili myös pappi. Papin tehtäviä kävi hoitamassa lepävirtalainen pappi. Oman papin sai tukikohta vasta v. 1808, mutta silloin häntä ei enää kauan tarvittu, kuten ei Laivalinnaakaan.

Tämäkokoinen yhdyskunta tarvitsi paljon myös ulkopuolista apua. Niinpä lähistön väestömäärä kasvoi. Paikalle tuli suutareita, seppiä, räätäleitä ja monia muita käsityöläisiä perheineen tarjoamaan palvelujaan sotilaille. Päiviönsaari ympäristöineen oli tuolloin eläväinen alue!

Suomen sodassa helmikuusta 1808 syyskuuhun 1809 Varkauden Päiviönsaari oli lähes koko ajan sotanäyttämönä. Alueella vaihtui vallan käyttö kolmasti, vuoroin suomalaiset ja vuoroin venäläiset olivat voitolla. Jo ensimmäisen taistelun aikana Laivalinnan väki peräntyi ylivoimaa pakoon Kuopion kautta Ouluun. Suomalaisia joukkoja tuli kuitenkin avuksi, joten alue säilyi suomalaisilla. Myös eversti Johan Sandelsin komentamat joukot taistelivat Varkaudessa.

Suomen sota päättyi venäläisten voittoon. Rauha solmittiin Haminassa 17.9.1809. Ruotsi joutui luopumaan Suomesta, ja Suomi sai uuden ”isännän”, joka oli Venäjän tsaari **Aleksanteri I**. Valtiopäivillä Porvoossa 15.3.1809 hän antoi hallitsijavakuutuksen Porvoon kirkossa. Vakuutus

Karttakuva Päiviönsaaresta v. 1802. Kartantekijä oli Otto Carl von Fieandt ja kopioija kartanpiirtäjä G. Broddille. Kartassa mainitaan ensimmäistä kertaa nimi Tygvaktens Gård, josta nimestä ajatellaan muodostuneen nimi Tyyskä. Kartta teoksesta: Hannu Soikkanen, Varkauden historia 1963, ja tiedot: Tapio Kautovaara, Lisäjuttuja Varkauden historiaan I-osa 1997. (Kuva: Vesa Moilanen.)

levisi mm. kaikkiin Suomen kirkkoihin, joissa se oli suomenkielellä luettavissa. Valtiopäivillä esitettiin tsaarille anomus, ettei ruoturykmenttejä kutsuttaisi koolle 50 vuoteen. Suomalaiset olivat väsyneet jatkuvaan sotimiseen. Tsaari suostui pyyntöön ja antoi asiasta sotilasmanifestin 15.3.1809. siinä lakkautettiin värvätyt sotilasosastot ja ruotujakolaitos. Näin loppui laivastotukikohta Laivalinnankin tarina. Seuraavan kerran sotaväkeä koottiin Suomessa vasta v. 1878. Laivalinnasta meille kertoo mm. Laivalinnankatu, Tykvaktens Gårdista Tyyskä ja Tyyskänniemi sekä Tykkitie.

Muita Tyyskän selityksiä

Edellä kerrottu Tyyskä -nimen selitys on Varkaudessa sisäistetty ja hyväksytty. Toisin ajattelijoitakin on ollut. Tulkintaa pidetään keksittynä tai pelkkänä tarinana. Joistakin se on vain ruotsikielisten keksintöä.

Jenni Rimpeläisen pro gradu tutkielma v. 2011 Itä-Suomen yliopiston Filosofisen tiedekunnan Suomen kielen laitokselle kertoo kansanetymologisesta tulkinnasta Tyyskän/tyyskän merkityksestä.

Tyyskä on sukunimi rannikkoseudulla Viipurista Ouluun. Runsaimmin sitä esiintyy Kaakkois-Suomessa. Nimen on todettu olevan saksalaista alkuperää, ja ruotsinkielellä tysk tarkoittaa saksalaista. Sanan tultua suomenkieleen se muotoutui tyyskäksi. Varkauden ruukilla oli myös mm. saksalaisia mestareita, mutta heidän nimiään ei ole minulla. Tykvaktens Gård mainitaan ensikerran v. 1802 piirrettyssä kartassa. Mikäli Tyyskä on mainittu kyseistä vuotta aikaisemmin jossakin asiakirjassa, niin kyse saattaisi olla sukunimestä. Kyseisen nimisiä henkilöitä ei kuitenkaan ole ollut alueen omistajina eikä

asukkaina. Näistä on melko kattavat tiedot olemassa. Sukututkijoilla voisi olla oma tulkintansa nimen alkuperästä.

Jenni Rimpeläinen oli pro gradu -tutkielmaansa varten kysellyt varkautelaisilta, mitä heille sana tyyskä tuo mieleen, mitä se voisi merkitä, tai missä yhteydessä he ovat sitä kuulleet käytettävän. Pohjois-savolaisessa murteessa tyyskä on merkinnyt lyhyttä. Selitys voisi sopia Tyyskänniemeen, joka on niemenä lyhyt, pieni. Alkuaan nimi olisi voinut olla Tyyskäniemi, siis niemi, joka oli lyhyt. Savon murteelle ominaiseen tapaan n-kirjain kahdentui, joten syntyi Tyyskänniemi. Muita merkityksiä tyyskälle olivat mm. tyyni, tyrsky, nysä, siis pieni, ja mitätön. Myös ajateltiin Tyyskän tulevan sukunimestä, esim. Tyyskäläinen. Joku haastatelluista mainitsi myös nimen tulevan vieraasta kielestä, esim. ruotsinkielestä. Tämähän olisi jo lähellä professori Soikkasen esitystä. Eipä ollut varkautelaisillakaan uutta ajatusta tyyskä-nimen tulkinnaksi.

Tärkeä lähde, jota tulen käyttämään näitä Tarinoita Tyyskän menneisyydestä kirjoittaessani, on tohtori **Hannes Hällströmin** muistelmat vuodelta 1942. Hän vietti lapsuutensa ja nuoruutensa, vuodet 1869–1888 Tyyskänniemessä. Hannes Hällströn käyttää muistelmissaan kotipaikastaan nimeä Tyyskänniemi. Pari kertaa hän käyttää nimeä Tyyskä. Silloin oli kyse tilaisuuksista, jotka pidettiin sisätiloissa. Sana kartano mainitaan muistelmissa yhden kerran. Tehtaanjohtaja **Paul Wahl** lupasi rakentaa Hanneksen isälle, tohtori **Sannfrid Hällströmille** kartanon, mikäli tämä suostuisi tehtaan lääkäriksi.

Tytytkäämme vanhaan ja tuttuun nimitulkintaan!

Kotiseutuliitto etsii Suomen parasta kotiseutukirjaa

Historioitsija **Teemu Keskisarja** valitsee Vuoden kotiseututeoksen 2017. Suomen Kotiseutuliiton jakama tunnustus kannustaa kotiseutukirjojen tekijöitä ja tuo näkyvyyttä hyvälle kotiseutukirjallisuudelle.

Vuoden kotiseututeos-kilpailuun voi osallistua kirja, joka on julkaistu palkitsemisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna. Kirja tulee toimittaa ehdotuslomakkeen kanssa Kotiseutuliiton toimistoon 31. toukuuta mennessä. Ehdotuslomake löytyy liiton kotisivuilta www.kotiseutuliitto.fi.

Vuoden kotiseututeos julkistetaan Turun kansainvälisillä Kirjamessuilla lokakuun alussa.

Suomessa julkaistaan vuosittain valtava määrä kotiseutukirjoja. Niiden lähtökohtana on tyypillisesti paikkakunta, kaupunki-nosa tai kylä ja ne esittelevät seudun historiaa ja kulttuuriympäristöä sekä kertovat sukujen tarinoita.

– Arvostan kotiseutukirjojen kieltä ja kerronnan tasoa, niiden tarinallisuutta. Näitä kirjoja tehdään usein harrastuspohjalta ja vapaaehtoistyönä, mutta huolellisemmin ja pidempään kuin monia väitöstudiumuksia, historioitsija Teemu Keskisarja perustelee lupautumistaan Vuoden kotiseututeoksen valitsijaksi.

– Kotiseutuylpeys ja kotiseuturakkaus

Historioitsija Teemu Keskisarja valitsee Vuoden kotiseututeoksen 2017. Kuva: Hanna Weselius.

ovat voimavaroja. On helpompi ymmärtää maailmaa, kun tietää, missä omat juuret ovat.

Keskisarja on huomannut, että kotiseutujulkaisuille riittää vuodesta toiseen paljon kysyntää ja yleisöä.

– Kotiseutukirjat ovat tarpeellista käyttökirjallisuutta. Itsekin käytän kotiseutu-

julkaisuja lähteinä omassa tutkimuksissani.

Keskisarja valitsee Vuoden kotiseututeoksen Suomen Kotiseutuliiton nimittämän palkintoraadin valikoimista finalisteista. Raadin puheenjohtajana toimii Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja **Riitta Vanhatalo**.

– On kiinnostavaa kuulla historiantutkijan huomioita ja havaintoja paikallishistoriaan painottuvasta kotiseutukirjallisuudesta ja sen käsittelytavoista suhteessa historiaan. Keskisarja itse käsittelee historiantutkimuksen aiheitaan usein hyvin ihmisläheisesti. Myös kotiseutukirjallisuudessa paikalliset ihmiset saavat äänen, Vanhatalo sanoo.

Tiedonjakamista

Finalistit valitaan vertailemalla ehdolla olevien teosten ulkoasua, kuvatarjontaa, taittoa, viimeistelyä, tekstien loogisuutta sekä miten sisältöaines on valittu ja toimitettu. Valintaan vaikuttaa myös tarjotun tiedon yleistettävyyys sekä se, miten sisältö sijoitetaan laajempiin kokonaisuuksiin.

– Kotiseutukirjallisuudessa on tärkeää luotettavuus, paneutuminen ja informatiivisuus sekä paikallisten näkökulmien mukaan ottaminen. Hyvä kotiseututeos antaa tietoa niin entisille, nykyisille kuin uusille asukkaille, Vanhatalo kertoo.

Vuoden kotiseututeos on valittu vuodes-

ta 2009. Viime vuonna opetus- ja kulttuuri-ministeriön kulttuuriasianneuvos Päivi Salonen valitsi Vuoden kotiseututeokseksi **Markku Salmen** ja toimituskunnan teoksen Valtatien varrelta – Tarinoita ja kuvia Lepävaarasta ja Harakasta. Vuonna 2015 Marttaliiton toiminnanjohtaja **Marianne Heikkilän** valitsema Vuoden kotiseututeos oli Tytti Isohookana-Asunmaan toimittama Kello merelle soi – Kellon kylän historiaa -teos. Vuonna 2014 valitsijana toimi kirjallisuustoimittaja **Seppo Puttonen** ja Vuoden kotiseututeos oli **Päivi Maggan** ja **Eija Ojanlatvan** toimittama Ealli biras – Elävä ympäristö – Saamelainen kulttuuriympäristöohjelma.

Suomen Kotiseutuliitto on kotiseututyön valtakunnallinen keskusjärjestö ja maamme suurin kulttuurialan kansalaisjärjestö. Kotiseutuliiton yhdistysjäsenkentässä toimii yli 150 000 aktiivista kansalaista. Kotiseutuliitto on aktiivinen paikallisuuden puolestapuhuja, joka edistää monimuotoista suomalaista kulttuuria ja paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja tukee kotiseututyötä. Kotiseutuliitto vastaa myös seurantaloiden korjausavustuksen jaosta ja tarjoaa asiantuntija-apua seurantaloiden korjauksiin liittyvissä kysymyksissä. Tustustu: www.kotiseutuliitto.fi

Tykkitielle käännytään Kiertotieltä. (Kuva: Vesa Moilanen.)

Tykkitien tarina

Sirpa Ollikainen

Tyyskänniemen nimeä selventävässä kirjoituksessa mainitaan Laivalinnan ajoista muistuttamassa olevan Tykkitie. En ole nyt tutustunut Varkauden kaupungin nimitoimikunnan pöytäkirjoihin, mutta minulle kerrottiin joskus tarina Tukkitien nimeämisestä. Kerron sen, koska se liittyy Laivalinaan. Tykkitie on Kiertotien ja Huruslahdentien yhdistävä 5-tien ja Huruslahden välissä oleva parin kilometrin mittainen tie.

Kun Suomen sodan aikana Savon prikaatin joukot joutuivat perääntymään Mikkelistä 6.–7.3.1808, niin he tulivat Laivalinnan tukikohtaan. Laivalinnassa oli nyt kaikkiaan 625 sotilasta. Seuraavana päivänä annettiin kaikille perääntymiskäskeä käsky suuren venäläisjoukon lähestymisen vuoksi. Mukaan otettiin 170 hevoskuormaa tavaraa, jossa oli myös tykkejä. Paikalle jäi jälkijoukko tyhjentämään varastot ja polt-

tamaan rakennukset. Venäläiset saapuivat poltetulle alueelle Laivalinaan 9.3.

Suomalaisjoukot perääntyivät kohti Kuopiota. Vaihdeleva talvisää vaikeutti matkantekoa, niin että heidän oli kevennettävä rekien kuormia. He upottivat mukana olevat tykit, Soikkanen mainitsee 2 kpl ja Kautovaara 10 kpl, Leppävirran Paukarlahteen. Kuopion kautta sotilaat jatkoivat perääntymistään Ouluun saakka.

Vielä ei Laivalinnaa kuitenkaan unohdettu. Venäläiset pitivät sitä tukikohtanaan ja varastoalueenaan. Toukokuun loppupuolella Kuopiosta tulevat suomalaiset sotilaat valtasivat Varkauden, josta venäläiset olivat perääntyneet ilman taistelua. Venäläiset valtasivat vielä Varkauden kesäkuun puolivälissä ilman vastustusta. Sota päättyi 17.9.1809 Haminan rauhaan.

Kotiseutuliike vahvempi kuin vuosiin

Ministeri, emeritus valtiosihteeri **Raimo Sailas** Espoosta jatkaa Suomen suurimman kulttuurialan kansalaisjärjestön hallituksen varapuheenjohtajana. Suomen Kotiseutuliiton hallitus päätti valinnasta kokouksessaan 3. helmikuuta. Sailas on ollut Kotiseutuliiton hallituksen jäsen vuodesta 1992 ja varapuheenjohtaja vuodesta 2001.

Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtajana toimii Jyväskylän yliopiston hallintojohtaja **Kirsi Moisander**. Sailaksen lisäksi hallituksen jäseniä ovat dosentti **Rauno Lahtinen**, historiantutkija **Pia Puntanen**, kulttuuritoimenjohtaja **Sampo Purontaus**, filosofian maisteri **Tuula Salo** ja koulutuskuntayhtymän johtaja **Sampo Suihko**. Valtuuston ja samalla liiton puheenjohtajana toimii professori **Janne Vilku** ja varapuheenjohtajina filosofian maisteri, jatko-opiskelija **Teppo Ylitalo** ja kasvatustieteiden tohtori, rehtori **Irja-Kaisa Lakkala**.

Kotiseutuliiton toimihenkilöt ja luottamusjohto ovat ilolla seuranneet ja edesauttaneet Suomen Kotiseutuliiton jäsenmäärän huiketta kasvua viime vuosina. Paikallisuus on pontevassa nousussa eri puolilla maamme, ja keskusjärjestöön kuulumisen koetaan tuovan voimaa ja tukea yksittäisen yhdistyksen työskentelyyn. Kotiseutuliiton jäsenyhteisöjä on jo yli 850, ja jäsenkentässä on yli 150 000 aktiivista toimijaa.

– Suurelta yhteiskunnalliset muutokset eivät ole heikentäneet kotiseutuliikettä, vaan pikemminkin luoneet uusia haasteita ja antaneet mahdollisuuksia. Todennäköisesti myönteinen kehitys jatkuu, Sailas pohtii.

Sailas on huolissaan siitä, että historian opetus kouluissamme on vähenemässä.

– Kansakunta, joka ei tunne historiaansa, on heikoilla. Kotiseutuliikkeen työ paikallishistorian tuntemuksen parantamiseksi

si tulee näin yhä arvokkaammaksi. Paikallishistoriaan tutustumisen kautta nuoret kiinnostuvat laajemminkin historiasta.

Osallisuus ja moninaisuus

Kotiseutu ja siellä syntyvä kotiseututyö kaikessa moninaisuudessaan yhdistää erilaisia ihmisiä. Uusilla ja vanhoilla asukkailla, tulivat he mistä päin maailmaa tahansa, on yksi yhdistävä asia: nykyinen kotiseutu. Kotiseututyö kiinnittää tuohon seutuun ja opettaa arvostamaan aluetta.

Kotiseututyön tavoite onkin pohjimmiltaan hyvin yksinkertainen: tuottaa hyvinvointia ja hyvää elämää toimijoille, kokijoille ja tuleville sukupolville. Kotiseututyö – kuten muukin vapaaehtoistyö – on ihmisille tärkeää hyvin henkilökohtaisella tasolla ja se vaikuttaa suoraan ihmisten hyvinvointiin.

Itsenäisyyden juhluvuonna Suomen Kotiseutuliitto tarkastelee, tukee ja tuo esille kotiseututyötä satavuotiaassa Suomessa etenkin osallisuuden ja lähidemokratian näkökulmasta. Lisäksi Kotiseutuliitto nostaa esille kulttuurisesti monimuotoista Suomea ja suomalaisuutta. Liitto haluaa korostaa kansalaisosallisuutta myös yhteiskunnallisessa vaikuttamisessaan. Hyvä kansalainen yhteisöineen on aktiivinen toimija oman elämänsä ja lähiympäristönsä kehittämisessä.

Suomen Kotiseutuliitto juhlistaa satavuotiaan Suomen kotiseutuja ja seurantaloiden ja – yhdessä suomalaisten kanssa. Kotiseutuliiton itsenäisyyden juhluvuoden ohjelmakokonaisuus Rakkaudesta kotiseutuun selvittää kansalaiskeskusteluin mitä kotiseutu merkitsee tänä päivänä erilaisille ihmisille eri tilanteissa ja tuo esille tuhannet seurantalot kuvin ja kertomuksin. Juhluvuoden kesä huipentuu elokuussa Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä Jyväskylässä.